

Міністерство освіти і науки України
Uniwersytet Rzeszowski
Wydział Muzyki
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут мистецтв

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Збірник наукових праць

Випуск 6

Рівне – 2020

Редакційна колегія:

Сверлюк Я.В. – доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту мистецтв РДГУ;
Олексюк О.М. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики музичного мистецтва Інституту мистецтв Київського університету ім. Бориса Грінченка;

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, академік АН ВШ України, перший проректор Рівненського державного гуманітарного університету;

Пелех Ю.В. – доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи;

Mirosław Dymon – Dr. hab., prof. Uniwersytet Rzeszowski Wydział Muzyki.

Лісова С.В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики професійної освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

Малафійк І.В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної і соціальної педагогіки та управління освітою Рівненського державного гуманітарного університету;

Дем'янчук О.Н. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання мистецьких дисциплін Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.

Потапчук Т.М. – доктор педагогічних наук, професор, кафедра пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету.

Цюлопа С.Д. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету.

Крижановська Т.І. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;

Прокопович Т.Ю. – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;

Радковська Л.М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;

Сверлюк Л.І. – кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету;

Филипчук М.С. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри естрадної музики Рівненського державного гуманітарного університету.

*Рекомендовано вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 1 від 30.01.2020 р.)*

Мистецька освіта та розвиток творчої особистості : зб. наук. пр. /
М 656 Uniwersytet Rzeszowski wydział Muzyki, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т,
Ін-т мистецтв. – Рівне : Волин. береги, 2020. – Вип. 6. – 272 с.

ISBN 978-966-416-720-5

Збірник наукових праць присвячений актуальним питанням професійної підготовки фахівців мистецького напрямку. Висвітлюються сучасні методологічні підходи розвитку творчої особистості студентів, охарактеризовано особливості музично-педагогічної діяльності.

Для викладачів і студентів мистецьких навчальних закладів, науковців й працівників в галузі музичної педагогіки та мистецтвознавства.

УДК 7.071.5

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I.

Теорія і методологія мистецької освіти

<i>Гарлайчук О.В.</i> Дидактична гра як засіб виконавсько-технічного розвитку скрипалів-початківців.....	5
<i>Мазур Д.В.</i> Стан розвитку професійної рефлексії майбутніх керівників інструментальних колективів.....	11
<i>Пастушенко Л.А., Пастушенко А.С.</i> Основні тенденції формування гуманістичних цінностей сучасного вищого навчального закладу.....	16
<i>Прокопюк Л.В., Овсіюк Н.М.</i> Специфічні особливості студійної роботи вокалістів.....	21
<i>Сверлюк Я.В., Сверлюк Л.І.</i> Технологічні основи колективного виконавства.....	29
<i>Топоровський Н.Ю.</i> Специфіка фаху диригента-хормейстера.....	38
<i>Ужинський М.Ю., Прокопюк Л.В.</i> Роль сучасних звукових технологій у концертній роботі вокалістів.....	42
<i>Устенко К.О., Гарбуз Т.В.</i> Формування творчої активності у студентів в процесі диригентсько-хорової підготовки майбутнього вчителя музики.....	49
<i>Филипчук М.С.</i> Виконавські прийоми та техніки гри на бас-гітарі: теоретико-методичний аспект.....	57

РОЗДІЛ II.

Сучасні виміри мистецтвознавства

<i>Брикайло Н.В.</i> Бандурне мистецтво на теренах України: генеза та шляхи розвитку.....	66
<i>Бульботка А.А.</i> Українська сучасна духовна хорова музика: аспекти побутування.....	73
<i>Валентюк Т.А.</i> Життєдіяльність Камерного хору "Воскресіння" м. Рівне: заснування та ключові етапи розвитку.....	79
<i>Даюк Ж.Ю., Проказюк Р.І.</i> Вплив європейської культури на зародження піаністичного мистецтва України.....	89
<i>Даюк Ж.Ю., Шишка Я.М.</i> Культурно-історичні аспекти виникнення та розвитку струнно-смичкових інструментів.....	94
<i>Дем'янюк О.О.</i> Штрихи до педагогічного портрету Людвіга Котлара.....	100
<i>Димченко С.С.</i> Педагогічна і диригентська спадщина Елеонори Скрипчинської в історичному часі української музичної культури (до 120-річчя від дня народження).....	105
<i>Закопець Л.М.</i> Методологічні аспекти роботи над звуком на початковому етапі навчання гри на гобої.....	114
<i>Заходякін О.В., Лістратова Т.М.</i> Передумови становлення та розвитку естрадно-джазового виконавства в Україні.....	122
<i>Корнієва А.Г., Фарина Н.П.</i> Ім'я Соломії Крушельницької в контексті національного бренду.....	126
<i>Марцинковський С.Л.</i> Секрети педагогічної майстерності Станіслава Димченка.....	132

<i>Нестерчук О.В.</i> Концерт фа-мажор для фортепіано з оркестром Джорджа Гершвіна: художньо-виконавський аспект.....	143
<i>Остапчук М.М., Никон О.К.</i> До питання становлення та розвитку українського фортепіанного мистецтва.....	149
<i>Прит К.О.</i> Теоретичний аналіз школи bel canto.....	155
<i>Прищепя Т.Б.</i> Творчий портрет музиканта-мультиінструменталіста Богдана Прищепи	161
<i>Рокіщук І.І., Белік В.М.</i> Мікшерний пульт як складова частина концертно-турової звукорежисури	165
<i>Столярчук Б.Й.</i> Уляна Кот – майстриня, берегиня традиційної української культури	172
<i>Трофімчук К.А.</i> Культурно-музичне середовище Америки ХХ століття: стилістичні ознаки та особливості розвитку	176
<i>Харитон І.М.</i> Авторство давньоукраїнської церковної монодії.....	184
<i>Хоменюк Т.С.</i> Феномен творчості Майкла Джексона: вокально-виконавський аспект	190
<i>Якимчук С.Н., Піддубник В.Г.</i> Генеза хорової культури Галичини у світлі духовних традицій другої половини ХІХ – початку ХХ ст.	195
<i>Яковець О.М.</i> Особливості фактури у бандурній музиці Г.Хоткевича	202

РОЗДІЛ ІІІ.

Методика музичного навчання і виховання

<i>Буцяк В.І., Смаль-Стоцька І.М.</i> Європейський досвід впровадження інклюзивної освіти	210
<i>Гедьфалві Т.І.</i> Розвиток музичного слуху молодших школярів засобами карпатського фольклору	216
<i>Кобиланська К.О.</i> Організація самостійної роботи учнів у процесі фортепіанної підготовки.....	222
<i>Кривчук І.П.</i> Нетрадиційний урок як середовище розвитку музичного інтересу молодших школярів	228
<i>Палаженко О.П., Єгоров А.С.</i> Зміст музично-просвітницької діяльності студентів-магістрантів у мистецьких закладах вищої освіти	235
<i>Солдатенко А.Л., Радковська Л.М.</i> Розвиток вокально-хорових навичок учнів-підлітків	241
<i>Томчук О.В., Крижановська Т.І.</i> Розвиток стильової грамотності учнів 8-11 класів на уроках інтегрованого курсу "Мистецтво".....	247
<i>Цаун Р.В.</i> Методика роботи з дитячим фольклорним ансамблем.....	254
<i>Шихова Г.І.</i> Педагогічні особливості застосування інтерактивних технологій на уроках музичного мистецтва	260
Про авторів	268

Список використаних джерел:

1. Белявіна Н. Д., Белявін В.Ф., Бондарець Н.Л., Дьяченко В.В. Основи звуко-режисури : навч. посіб. Ч. 1 / Під ред. Н.Д. Белявіної. – К. НАКККіМ, 2011. – 84 с.
2. Гибсон Д. Искусство сведения : визуальное пособие по звукозаписи и продюсированию / Дэвид Гибсон; пер. с англ. Г. Петерсен. – М.: Вильямс, 2009. – 161 с.
3. Дьяченко В. В. Творча діяльність українських звукорежисерів другої половини ХХ – початку ХХІ століття: теорія, історія, практика : дис. канд. мист. – К.: НАКККіМ, 2018.
4. Игнатов П.В. Эволюция средств художественной выразительности в творчестве звукорежиссера : дисс. канд. искусствовед. / П.В. Игнатов. – СПб.: СПб ГУП, 2007.
5. Крипчук М. В. Засоби художньої виразності під час створення символічного образу масового театралізованого видовища (щодо проблеми режисерської театралізації) / М. В. Крипчук // Проблеми сучасності: культура, мистецтво, педагогіка : зб. наук. пр. – Луганськ: Вид-во ЛДІКМ, 2009. – Вип. 10. – С. 152 – 163.
6. Меерзон Б. Я. Акустические основы звукорежиссуры : учебн. для студ. выс. учеб. завед. / Б. Я. Меерзон. – М.: Аспект-Пресс, 2004. – 205 с.
7. Ужинський М.Ю. Роль звукорежисера у мистецькому просторі / Михайло Юрійович Ужинський // Наука, освіта, суспільство очима молодих : зб. матеріалів V Міжн. наук.-практ. конф. студентів та молодих науковців 17 – 18 травня 2011 р. – Ч. 2. – Рівне: РДГУ, 2011. – С. 148 – 150.
8. Bobby Owsinski. The Recording Engineer's handbook / Owsinski Bobby. – Boston: ArtistPro, 2005. – 368 с.

УДК 398.8:0712

Столярчук Б.Й.

УЛЯНА КОТ – МАЙСТРИНЯ, БЕРЕГІНЯ ТРАДИЦІЙНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Анотація. У статті описана роль народної пісні у виконанні співачки з Волинського Полісся, із села Крупове Дубровицького району Рівненської області. Її багатий фольклорний репертуар, який налічує більше півтисячі пісень, який вона успадкувала від своєї мами Оксани Федорівни разом з народним ткацтвом, яке принесло їй славу і звання Заслуженого майстра народної творчості.

Як каже сама Уляна Петрівна "Люблю співати за роботою на кроснах. Тягну ниточку, а вона буцім-то тримає ниточку пісні в моїй голові".

Ключові слова: народна пісня, аматорські колективи, культура, Полісся, культурне надбання.

Анотація: В статье описана роль народной песни в исполнении певицы с Волинского Полесья, с деревни Крупове Дубровицкого района, Ривненской области Уляны Петровны Кот. Ее богатый фольклорный репертуар, который

насчитывает более тысячи песен, которой она уже унаследовала от своей мамы Оксаны Федоровны вместе с народным ткацтвом, которое принесло ей славу и звание Заслуженного мастера народного творчества.

Как говорит сама Ульяна Петровна "Люблю петь за работой на кроснах. Тяну ниточку песни в моей голове".

Ключевые слова: народная песня, аматорские коллективы, культукра, Полесье, культурное достояния.

Annotation. The article describes the role of folk song in the performance of a singer from Volyn Polesie, from the village Krupove Dubrovitsky district of Rivne region, Ulyana Petrivna Kot. Her rich folklore repertoire, numbering more than half a thousand songs, she inherited from her mother, Oksana Fedorivna, along with folk weaving, which earned her the glory and title of Honored Master of Folk Art.

As Ulyana Petrivna says "I love sing at work. I pull the thread, and it kind of holds the song thread in my head".

Key worlds: folk song, amateur collectives, culture, Polissia, cultural heritage.

Постановка проблеми. Збереження традиційного народного виконавства на сучасному етапі – важлива складова музичної культури нашого народу. Жодна фольклорна експедиція не оминала Ульяну Кот, повертає до себе увагу композиторів, етнографів.

Метою статті є висвітлення ролі і значення Ульяни Кот, талановитого носія пісенного фольклору, яких в Україні немало, та щасливе поєднання в цій особі людини, яка прекрасно знає фольклор, а також натхненно і вдумливо його інтерпретує.

Аналіз досліджень. Талант співачки Ульяни Кот відкрив наприкінці 70-х років минулого століття тодішній завідувач відділу культури та етнографії Рівненського обласного будинку народної творчості Степан Шевчук. Під час зустрічей з нею було записано багато різнопланових пісень. Згодом записи здійснювали: Софія Трица, Раїса Цапун, Людмила Гапон, Катерина Приймачук, Віктор Ковальчук, Юрій Рибак, Вікторія Кот. Яна Куришко.

Про Ульяну Кот, її пісню і ткацтво писали дослідники з Києва, Львова, Рівного, зокрема Софія Трица "Співає Ульяна Кот", Степан Шевчук "Поліські узорі", Лідія Орел "Поліський серпанок", Володимир Качкан "Сонце на поліському серпанку", Валентина Борисенко "Берегиня". Всі статті висвітлюють інформацію про високий талант носія фольклору, поліської берегині та ручного мистецтва ткацтва Ульяну Кот, відому не лише в Україні, її нитхненний спів слухали на багатьох континентах.

Виклад основного матеріалу. У полотні Ульяни Кот кожна ниточка переплелася з піснею. Вона ніби чує голоси минувшини і намагається донести їх до сучасників, щедро ділячись із ними своїми надбаннями. Вона наділена небуденним талантом. Знаючи безліч пісень – цим багатством нагородила її мати – Оксана Федорівна, берегиня поліської традиції, яка передала своїй доньці пісні – календарні, родинно-побутові, історичні,

козацькі, легенди і казки, прислів'я і приказки. А ще прищепила любов до рідної землі, до краси поліської природи.

На початку 70-х років з ініціативи Уляни Петрівни в її рідному селі Крапове створюється фольклорно-етнографічний ансамбль, який назвали "Берегинею", солісткою стає Уляна Кот. У цей період розпочинається активний розвиток творчого таланту Уляни Кот. До неї все частіше приєднуються науковці з різних міст України, щоб послухати і записати пісні з її доробку, відбуваються телевізійні записи Уляни Кот та ансамблю "Берегиня". Незабаром при фольклорно-етнографічному ансамблі "Берегиня" створюється дитяча студія "Серпанок", наставником стає Уляна Петрівна, в якому беруть участь учні молодших класів.

У 1981 році Уляна Кот – переможниця телетурніру "Сонячні кларнети" і радіоконкурсу "Золоті ключі", яка запам'яталась виконанням пісні-балади "Пливуть, пливуть лебедики".

Пливуть, пливуть лебедики

Тихою водою.

Тяжко-важко бідній вдові

Поміж чужиною...

У 1985 році Московська фірма "Мелодія" випустила диск-гігант "Співає Уляна Кот", більшість платівок було закуплено українською діаспорою. Незабаром Уляна Кот відвідала США з концертом і виставкою ткацьких робіт. На платівці "Співає Уляна Кот" записані: веснянка "Ой на ганку на ганочку", косарська пісня "Ой косарі косять, вітер повіває", весільна "За новою та світлицею", жниварська "Ой під у згори долиною".

Як пише музикознавець Софія Трица: "Прекрасна пам'ять дає можливість зберегти у своїй скарбівні високовартісні і повні сюжети народних балад, сімейно-побутових і обрядових пісень, а вроджене музичне обдарування і хороший смак – інтерпретувати їх з великим почуттям і розумінням".

Часто говорила Уляна Кот, що пісня і ткацтво – то дві її нерозлучниці, вранці – на поле йшли і з поля вертали, завжди співали. Був повоєнний час, важкий, іноді, крім садовини, і їсти не було чого, але йдемо на роботу, підбираємо під крок якусь мелодію і вже весело на душі. Часто збиралися дівчата поспівати у старенькому клубі."

Ткацтво і вишивка поруч ідуть. Що вишито можна і виткати і навпаки.

Ой пряду, пряду – спатоньки хочу,

Ой схилю я голівоньку

На білую постіленьку, – може, я й засну.

Найбільша особливість села – виготовлення "серпанку" – дуже тонкого, прозорого полотна, з якого шиють жіночі сорочки, спідниці, фартухи, намітки (головні убори). Оздоблюють тканину червоною смугою. У селі немає такої жінки, особливо старшого покоління, яка б не вміла ткати

серпанок. Майже в кожній хаті є кросна. Ці самобутні народні майстри виготовляючи хустини, серветки, фартушки, які заслуговують на місце в художніх оселях, музеях, на виставках народного мистецтва. Учасники фольклорно-етнографічного ансамблю "Берегиня" використовують серпанок для костюмів.

*Ой виросла сосна,
Будем робити кросна.
Та будемо ми ткати
Сороченьку тоненьку
Запасочку біленьку*

Висновки. Проходять роки, змінюються суспільні устрої, потрясають світ нищівні війни і голодомори, на зміну одним поколінням приходять інші – і в кожного свої смаки і уподобання. А народна пісня залишається, через усі злигодні і поневір'яння приносить вона своє первісне звучання.

*Народна пісня – юпос невсипущий,
Душі людської – вічне відкриття
Вона ніколи, як і хліб насущий,
Не вийде з моди з людського життя...*

Література:

1. Орел Л. Поліський серпанок // Народна творчість та етнографія, №5, 1980. – С.91-93.
2. Шевчук С. Поліські узорі // Червоний прапор. – 1980. – 16 березня.
3. Бердник І. Народна пісня // Культура і життя. – 1981. – 8 вересня.
4. Шевчук С. Мудрослів'я Уляни Кот // Зміна. – 1986. – 24 червня.
5. Борисенко В. Берегиня // Берегиня. Українські народні пісні. – К.: Музична Україна. – 1991. – С.5-8.
6. Качкан В. Сонце на поліському серпанку // Червоний прапор. – 1996. – 26, 29 березня.
7. Качкан В. Пливають, пливають лебедики // Дивосвіти. – Київ. – 1986. – С.108-121.
8. Шевук С. Уляна Кот у США // Червоний прапор. – 1988 – 30 липня.
9. Столярчук Б. Співає Уляна Кот // З дзвінкого джерела. – Рівне. – 1991. – С.55-56.
10. Іванчук З. В гостях у студентів // Сім днів. – Рівне. – 1994. 27 грудня, – 1995. – 2 січня.
11. Столярчук Б. Митці Рівненщини. Енциклопедичний довідник. – Рівне, 1997. – С.327-328.
12. Дем'янчук О. Уляна Кот: "Пісня та ткацтво – то мої дві нерозлучності" // Вісті Рівненщини – 2006. – 10 листопада.
13. Слободзян О. Магнетизм її співу // Вільне слово. №31, 2011. – 12 квітня.
14. Алієва Л. Берегиня традиційної культури українського Полісся // Уляна Кот майстриня, берегиня української народної культури (упор. Столярчук Б.Й.) – Рівне. – Вид. "О.Зень", 2017, С.175-176.

Наукове видання

**МИСТЕЦЬКА ОСВІТА
ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ**

Збірник наукових праць

Випуск 6

Відповідальний за випуск
Сверлюк Ярослав Васильович

Технічний редактор
Віталій Власюк

*Редакційна колегія не завжди поділяє погляди авторів,
висвітлені у збірнику.
За достовірність фактів, точність цитат та можливі помилки
повну відповідальність несуть автори опублікованих матеріалів.*

Підписано до друку 02.04.2020 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсет.
Гарнітура «Times». Друк офсет. Ум. друк. арк. 15,81. Наклад 100 пр. Зам. 28.
Видавництво «Волинські обереги».

33028 м. Рівне, вул. 16 Липня, 38; тел./факс: (0362) 62-03-97;
e-mail: oberegi97@ukr.net

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта
видавничої справи ДК № 270 від 07.12.2000 р.

Надруковано у друкарні видавництва «Волинські обереги».